

Naročnina listu: Celo leto 80 din., pol leta 40 din., četrt leta 20 din., mesečno 7 din. Izven Jugoslavije: Celo leto 140 din. Inzerati ali oznanila se zaračunajo po dogovoru; pri večkratnem inseriranju primeren popust. Upravništvo sprejema naročilno, inserate in reklamacije.

STRAŽA

Neodvisen političen list za slovensko ljudstvo

Poštnina plačana v gotovini.

STRAŽA izhaja v ponedeljek, sredo in petek. Uredništvo in upravništvo je v Mariboru, Koroška cesta št. 5 Z uredništvom se more govoriti vsaki dan samo od 11. do 12. ure.

Rokopisi se ne vračajo.

Nezaprite reklamacije so poštnine proste. Telefon interurban št. 113.

32. štev.

Maribor, dne 14. marca 1924.

Letnik XVI.

Za zastorjem angleško-francoske diplomacije.

(10. januar 1919 do 7. decembra 1923.)

Francoska rumena knjiga, ki je izšla dne 8. marca t. l., nam odkriva vse diplomatske niti, ki so jasno osvetljene v tajnih prizadevanjih francoskih vodilnih mož na Quai d'Orsay-u. Kar dežuje memoarjev in diplomatskih dokumentov po vojni. Ali ravno kar izšla rumena knjiga presega vse ostale baš radi tega, ker je njena vsebina v najtesnejši zvezi s pariškim mirom.

Posebno nekaj je zanimivega v tej knjigi; priznava se namreč, da je šlo prizadevanje vseh francoskih vlad od premirja leta 1918 do današnjih dni za tem, da se zagamči sigurnost Francije pred Nemčijo. In to vse iz strahu pred bodočnostjo. Ni pa šlo za aneksijo tega ali onega nemškega ozemlja. Iz izjav Tardieu-ja, Brianda in Poincare-ja izhaja, da so kakšne aneksionistične težnje bile francoskim politikom tuje.

Zanimiva je nota, ki jo je poslal vrhovni poveljnik francoske vojske mirovni konferenci dne 1. januarja 1919. Sigurnost pred Nemčijo je najvažnejši problem, ki je evropsko kolektivnega in internacionalnega značaja. Nemčija da je zbirala svoje moči že izza Friderika II (150 let); nevarnost za evropski mir je dosegla svoj višek takrat, ko je Prusija popolnoma zavladala v Nemčiji. Fochova nota je odklonila vsako aneksijo; pač pa zahteva Ren kot vojaško mejo za zapadne sile, dokler bi ne bilo društvu narodov omogočeno, da samo stopi na mesto zapadnih velesil.

Značilni so oni dokumenti, ki se nanašajo na francoško-angleške razgovore v decembru 1921 in ki zagotovijo Franciji jamstvo pomoči od strani Anglije za slučaj, da izvrši Nemčija napad na Francijo. Že dne 4. dec. 1921 je Briand predlagal Curzonu, angleškemu ministru zunanjih poslov, da se pričnejo razgovori in izdela angleško-francoski obrambni načrt. Na konferenci v Cannes je Briand zahteval: 1. Obojnostranske obveze. 2. Obveza Anglije, da bo vsak napad na Porenje smatrala kot napad na Francijo samo. 3. Sporazum med generalnima štaboma, ki naj organizirata vojaško sodelovanje obeh vlad ter izmenjavajo misli, ki bi naj odstranilo vsako nevarnost za mir. 4. Če krši Nemčija na mirovni konferenci sklenjena določila z ozirom na vojsko, mornarico in zrakoplovstvo, je dan skupen nastop Anglije in Francije. Baš ko je Lloyd George nameraval predložiti svoj načrt francosko-britanske pogodbe, se je konferenca v Cannesu prekinila.

Prišel je na površje Poincare. Tudi njega so tarale skrbi njegovih predhodnikov, pred vsem Brianda. Po različnih diplomatskih zapletljajih je predložil dne 29. jan. 1922 Poincare drug načrt; določila te pogodbe naj bi veljala 20—30 let in naj razširijo podlago angleško-francoske zveze. Prekanjeni Curzon je odgovoril, da se mora ta načrt onemogočiti, če bi ga hotel on popravljati. Pač pa je v veliko razočaranje in nezadovoljstvo Francije izjavil, da se morajo najprej rešiti vsa vprašanja konference v Genovi ter ona, ki se tičejo ureditve orijentskih zadev. Naravno je, da so se morala pogajanja za delj časa prekiniti. Vendar pa Francija v svoji negotovosti ni odnehala. Tekom genovske konference je predložila Francija nov načrt, po katerem naj pride med generalnima štaboma do sporazuma in ki naj pritegne v pogodbeno določila tudi Belgijo, Italijo ter srednjeevropske zaveznike (mala antanta). Žilavosti v tem vprašanju francoski diplomaciji ne moremo odrekati. Obnašanje Anglije je tudi tokrat bilo previdno in rezervirano. In tudi ponovnim zahtevam Francije je Anglija odgovorila z — molkom.

Skoro razjeziti pa je morala francoske diplomate angleška nota od dne 20. julija 1923, da je pripravljena londonska vlada razpravljati o vprašanju sigurnosti v vsakem trenutku, ko se bo to izkazalo za potrebno. Sličen odgovor je dal lord Curzon mesca avgusta 1923, češ, da ni še oportuno, razpravljati in sklepati o vprašanju sigurnosti. Francoska vlada je v tem čudnem obnašanju angleške vlade videla odklonitev vseh njenih mnogoštevilnih predlogov in je dne 20. avgusta poslednjikrat v posebni noti naglašala, da je pripravljena, obnoviti razgovore v vprašanih sigurnosti in gotovosti, ne da bi ji mogoča jamstva proti napadu vzeti pravic na reparacije. — Spričo vsega tega dolgotrajnega zakulisnega boja se ne smemo čuditi, ako je vsako izmenjavanje načrtov meseca avgusta 1923 popolnoma prenehalo.

Ko je Macdonald nastopil vlado, je poslal Poincareju pismo, v katerem mu zatrjuje prijateljstvo od strani angleške vlade. Tudi prej so imela taka pisma namen, da varajo javnost. Hudomušni »Piccolo« od dne 9. t. m. pa pripominja k izdanih rumene knjige nekako tako-le: Ti dokumenti osvetljujejo angleško-francoske odnose malo drugače, nego razna prijateljska pisma francoskih ter angleških premirjev.

Politični položaj.

Opozicionalni blok. V sredo je vodstvo bloka teleg. pozvalo Radičeve poslance, naj nujno pridejo v Beograd. Dvajsetorici, ki ima že verificirane mandate, bodo sledili tudi drugi poslanci. Naglašajo, da bo izročeno še te dni 30 poverilnic. Deset od teh se nahaja že v Beogradu v rokah muslimanskega poslanca dr. Behmena, 20 jih pa prinesejo hrvatski poslanci sedaj s seboj. — O pravih namenih radikalcev se ne da nič pravega zvedeti. Ko je bila izvršena verifikacija 20 Radičevih mandatov, so nekateri ministri zatrjevali, da so zelo zadovoljni, da pridejo hrvatski poslanci v parlament. To so najbrž govorili radi tega, ker so mislili, da se da opozicija s prirastkom 20 glasov še vedno preglasovati z zavezniki in podkupljenci. Pašiču se še vedno ni posrečilo dobiti na dvoru mandat za volilno vlado, radikalom pa se je zopet oživel upanje, ko so pri volitvah v odbore za proučevanje konvencij v sredo Pribičeviću pristali zopet po svoje nastopili ter je samo 33 demokratov glasovalo proti vladi. To je dalo povod za razne kombinacije o zvezi Pašiča s Pribičevićem. Pašič je baje obljubil Pribičeviću tri mesta v vladi, če mu pripelje s seboj še 15 poslancev, če jih pa pripelje 21, pa dobi še ministrstvo za notranje zadeve. Očividno stremijo radikali za razcepom demokratske stranke in če se to zgodi, da pač lahko Pašič notranje ministrstvo zopet Pribičeviću, ker bi v tem slučaju služil ta aparat eni in isti stvari. Vprašanje je, če bo Pribičević dobil 20 demokratov popolnoma na svojo stran. Dočim beograjski listi naglašajo možnosti tajnih dogovorov med Pribičevićem in Pašičem, bi demokratski listi v Sloveniji in Hrvatski radi predstavili popolno soglasnost v demokratskem klubu.

Trgovska pogajanja z Italijo se bodo vodila od sedaj tajno pri zaprtih vratih. Beograjski in zagrebski listi poročajo, da je vlada izdala delegatom sledečo okrožnico: »Ker so se v časopisju razširile vesti o poteku pogajanj za sklepanje trgovske pogodbe in železniške konvencije z Italijo, ki bi utegnile na nadaljni potek pogajanj neugodno vplivati, je ministrstvo zunanjih zadev članom naše delegacije prepovedalo zastopnike časopisja informirati o poteku pogajanj. Informacije sme dati samo dr. Rybar v sporazumu z italijansko delegacijo po tajništvu delegacije.«

Vladni popravek v zadevi rimske pogodbe. Na ugovoritev hrvatskega narodnega zastopstva, da ima rimska pogodba tudi tajne točke, ki ogrožajo mir na Balkanu in hrvatske narodne interese, je odgovoril najprej zunanji minister v parlamentu s tem, da je dolžil in napadel Radiča in Hrvate. Za njim pa prihaja sedaj notranje ministrstvo, ki tudi zavrača hrvatske trditve o tajnih točkah pogodbe. Cela zadeva sploh ne spada v delokrog notranjega ministrtstva in uradno popravljanje postaja posebno zanimivo in značilno tudi z ozirom na to, da je začela vlada celo trgovska pogajanja z Italijo voditi tajno.

Odbor za proučevanje konvencij. V sredo je prišla v narodni skupščini na dnevni red volitev odbora za proučevanje konvencij, sklenjenih med našo državo in Bolgarijo, dalje predloga o pomorski in trgovski pogodbi z Japonsko in za proučevanje protokola, s katerim se urejuje vprašanje diplomatskih zgradb bivše avstro-ogrsk. monarhije na ozemlju Srbije in Črnogore. Za volitev tega odbora so vsi klubi postavili lastne liste razen džemijeta, ki dere z radikali čez drn in strn. Rezultat glasovanja je bil sledeči: glasovalo je vsaga skupaj 196 poslancev. Za vlado je glasovalo 111 poslancev in dobi 12 članov v odboru. Za demokratsko listo je glasovalo 33 poslancev in dobi torej 3 člane, za Jugoslovanski klub 18, dobi 2, za muslimanski klub 16, dobi 2. Nemških glasov 8, dobi 1, zemljoradniških 8, dobi 1 člana. Dva listka sta pa bila prazna.

Po svetu.

Gešov umrl. Dne 11. t. m. je umrl v Sofiji bivši bolgarski minister Gešov v starosti 76 let. Gešov je veljal nekdanj za enega najvplivnejših bolgarskih politikov.

Republikanci in monarhisti v Grčiji. Republikanci so sestavili novo vlado ter pripravljajo proglasitev republike brez glasovanja. Isti dan, ko je bila vlada sestavljena, je bil pa izvršen dinamični atentat na angleško poslanštvo v Atenah, pred rumunskim poslanštvom so pa še pravčasno našli šest bomb. Atentat na angleško poslanštvo je napravil samo materialno škodo. Vlada izjavlja, da je to delo monarhistov, ki skušajo republikanski režim spraviti v slabo luč ter napraviti zmedo v deželi.

Kalifovi dolgovi. Izgnanega kalifa in njegovo potovanje v Švico so mnogi silno dramatično opisovali, ne sme se pa pozabiti, kako dramatično je bilo v Carigradu, kjer so mnogobrojni upniki oblegali že dolgo časa kalifov dvor ter so bili silno ogorčeni, ko so se dolžniki: kalif, princ, princeze in različni dvorjani hitro in na tihem izmuznili. Vlade je pri odpravi kalifata še posebno

določila rok, ki daje kalifu, njegovi rodbini in bivšemu dvoru čas in priliko za ureditev osebnih in drugih zadev. Tega roka se pa kalifova družba ni poslužila ter je celo zelo premeteno pustila upnike na cedilu. Po eni strani se je izmuznil kalif, po drugi pa njegov sin »princ« Faruk, sestala sta se šele med potjo, upniki so pa oblegali prazno gnezdo.

Kandidati za kalifa. Z ukinjenjem carigrskega kalifata je nastalo med muslimani pereče vprašanje, kdo naj postane novi kalif. Anglija je kaj hitro in spretno skušala napraviti svojega protežiranca Husseina, kralja v Hedzasu, za vrhovnega verskega glavarja vseh muslimanov. Temu se je uprla Francija, ki se boji, da bi na ta način dobila Anglija prevelik vpliv med muslimani. Francozi so zato začeli ponujati kalifat sultanu v Maroku. — Verski muslimanski dostojanstveniki so se odločno uprli izkoriščevanju kalifata od strani evropskih velesil ter hočejo kalifa izvoliti potom glasovanja vseh muslimanov.

Atentat na policijo v Lvovu. Na policijsko ravnanje v Lvovu je bil izveden dne 11. t. m. senzacionalen bombni atentat. V informacijskem oddelku je eksplodirala bomba, katero so atentatorji skrili v predalu mize. Celi oddelk je vsled eksplozije uničen, sreča je samo to, da se ni nahajal v času eksplozije noben uradnik v lokalu. Policija sumi, da so atentat prizorili ukrajinski komunisti.

Norveška in Rusija. Norveška je priznala rusko sovjetsko vlado in sklepa sedaj z Rusijo trgovinsko pogodbo.

Amerika v eri korupcije. Iz Združenih držav Severne Amerike prihajajo senzacionalna poročila o silnem razmahu korupcije, ki vlada na najvišjih upravnih mestih. Zadnje čase je dvignila mnogo prahu petrolejska afera, sedaj pa pišejo časopisi o silni korupciji, ki je vladala za časa vojne, ko je bil predsednik Wilson na čelu Severne Amerike. Časopisje poroča, da je korupcija takrat slavila take orgije, proti katerim je sedanja petrolejska afera le prava malenkost. Za 4 in pol milijona ameriškanskih vojakov, ki so bili mobilizirani, je Amerika plačala in naročila 40 milijonov parov čevljev, toda dobavljenih je bila komaj polovica. Kam je ostali denar izginil, se še ne ve. Za 300.000 konjev je vojno ministrstvo plačalo kar 900 tisoč sedel, 1 milijon komatov ter 1 milijon odev. Za neko tvornico municije, ki sploh ni bila v obratu, se je izdalo več milijonov dolarjev, po končani vojni pa je bila prodana za 8 milijonov dolarjev. Mnogo milijonov je bilo potrošenih za graditev letal, od katerih ni bilo ne eno konstruirano. 12 milijonov dolarjev je bilo potrošeno za topove, ki sploh niso nikdar eksistirali. Omenjene svote so si porzdelili različni dobavljači in vladni organi, ki veljajo danes za najuglednejše poštenjake.

Kou je kriv draginje?

Za nedeljo, dne 9. t. m., so merodajni faktorji sklicali za Maribor protestni shod zoper draginjo. Res, kriva draginje je naša strankarska vlada, ki išče bogastva le za svoje žepce in kvečjemu še za pristaše, ki je slepo sledijo čez drn in strn. So pa tudi pri nas škodljivci ljudstva, ki so sokrivi neznosne draginje. V naslednjem hočemo nekaj teh naših »prijateljev« naštet. Tu sem spada pred vsem Bernhardova mlekarica. Njeni nakupovalci mleka so se v celem mariborskem in ptujskem okraju dogovorili, da ne plačujejo mleka višje nego 2 dinarja za liter. Ljudem pripovedujejo o raznih poročilih iz Dunaja in o pismih iz Maribora, da je preveč mleka na ponudbo, in tako so znižali ceno mleka umetno v dveh mescih od 13 kron za liter na 8 kron. V Mariboru pa se isto mleko, ki ga kmet odda za 8 kron liter, proda po 14—16 kron liter, torej z 80—100% dobičkom. Pred sodni stol s temi izkoriščevalci mestjanov! Mleko je blago, ki se potrebuje vsak dan v vsaki družini in ves 80—100% ni dobiček vtaknejo v žep ti nenasitni dobavitelji. Mesca decembra, ko je še največ mleka, so plačevali kmetu liter po 12—13 kron, mesca februarja 11—10 kron, dokler niso potisnili ceno na sramotnih 8 kron. Vsi posestniki grede lahko za priče, ako jih sodišče potrebuje. G. državni pravdnik bode imel lahko in vendar velezasluzno delo, ako tem verižnikom pristrizhe prav močno visoki greben.

Med izkoriščevalce ljudstva spadajo v drugi vrsti razni prekupci ali mešetarji, ki nakupujejo na deželi življenjske potrebščine za sramotno nizke cene in jih potem prevažajo v mesto ter tam z dobrim profitom prodajo. Vsako nedeljo dajo ti denarja- in dobičkalačni »dobrotniki« ljudstvu pred cerkvami na deželi oznaniti, po kakšnih cenah bodo kupovali razne potrebščine, in v nedeljo popoldne preplavijo vse vase z vozmi in zaboji, da poberejo, kar sploh gre pod zob, perutnino, sir, maslo, jajca itd. Ako primerjamo njihove cene z cenami v mestih, pridemo zopet do 40—80% dobička. N. pr. za nedeljo, dne 2. marca, so bile oznanjene sledeče cene: za surovo maslo 1 kg 30—32 din., isti teden je bila cena na trgu v mestu 50 din.; sir 6.25—7.50, v mestu 10 din.; jajca komad 0.85, v mestu 1.50 din., kokoši 1 kg 22.50, v mestu komad 55—75 din.; piščanci 1 kg 25, v mestu 1 komad 40 din.; purani 1 kg 17.50—20, v mestu 1 komad 120—200 din.; pšenica 1 kg 2, v mestu 3.50 din.; svinjske kože 1 kg

10—10.50, v mestu 12—12.50 din. Pred sodišče s temi pijavkami ljudstva! Če hoče državni pravdnik dokazati, naj zahteva samo od vsakega oznanilca pri cerkvi oznanilne listke, oškodovani prodajalci na deželi mu bodo z veseljem na razpolago, ako bo stopil tem pijavkam na repl. Za eno dobro tretjino bi lahko kupovali prebivalci v mestih svoje potrebščine ceneje, ako ne bi iskali prekupci čezmernih dobičkov.

Tretja vrsta ljudskih pijavk so mesarji. Kmetu plačujejo sramotno nizke cene za živino, za krave n. pr. samo 9—12 din. za 1 kg, prodajajo pa meso po 19—20 din.; za vole plačujejo 11—16 din., meso pa prodajajo po 22—27 din.; boljših kosov Maribor sploh ne vidi, ti romajo v inozemstvo in v kopaljšča, in vendar delajo ti gospodje 80—100%ne dobičke. Na vislice s temi pijavkami našega ljudstva!

Kmeta se navadno dolži, da je kriv draginje, a številke kažejo, da je kmet ravno tak trpin, kakor meščan, ker je popolnoma izročena grabežljivim rokam brezvestnih verižnikov in prekupcev. Davčna oblast se drži pri odmeri dohodninskega davka tržnih cen v mestih in izračuna kmetu velikanske dohodke, številke, ki smo jih navedli, pa kažejo, da je podlaga za davek pogrešna; verižnik pa, ki ima ves ogromni dobiček od vse prodaje, se se skriva za tržne cene in odnese lepe tisočake, kajti njegov davek plačuje kmet-proizvajalec. Tu naj poseže oblast vmes; dolgotrajni zapori, občutne denarne kazni, izguba obrtne pravice bodo več izdali kakor zborovanja in obhodi. Pomoč je možna, zdravilo je v naših rokah, na sramotni oder s pijavkami!

Dnevne novice.

Občinam na znanje. Mnoge občine v Sloveniji so dobile od ministrstva zunanjih zadev po povzetju slike, za katere so morale plačati 200 dinarjev. Ker niso mogle slik razpečati, so iste vrnile ministrstvu in zahtevale denar nazaj. Občine niso dobile ne denarja nazaj, niti odgovora. Na upit poslanca Vlado Pušenjaka je odgovoril minister notranjih zadev, da je naročil računovodstvu, da pregleda vso korespondenco in vrne denar občinam, ki so slike nazaj poslale.

Novo okrajno glavarstvo (srez) se je ustanovilo za kraje Marenberg in Prevalje. Ker se namerava kot sedež okrajnega glavarstva določiti Prevalje, ki leži na koncu okraja Prevalje, so vse občine okraja Marenberg vložile prošnjo, da se določi kot sedež Dravograd, ki leži na sredi in je tudi radi gospodarskih zvez ugoden tudi za okraj Marenberg. Zeleti je, da ustreže vlada upravičeni zahtevi občin iz okraja Marenberg.

Vojnega ministra besede in dejanja. Ob vsaki priliki naglasuje narodno jedinstvo, idealno utelešeno v naši vojski in ravnopravnost vseh plemen pri dobivanju činov (kar v ostalem tudi ustava jamči). Lepe besede, žal dokazujejo dejanja ravno nasprotno! Imamo 115 generalov, med temi ni niti eden Slovenec ali Hrvat! Dosedanji način redukcije jamči, da je najmanj za dobo 15 let izključeno, da bi en prečan dosegel generalski čin! Leta 1920 se je tajno šušljalo: »V dveh letih ne bo več bivšega v vojski.« Našlo se je takih, ki so nasvet vzeli resno, pa tudi idealistov, ki tega niso verjeli. Pred pol letom se je začelo čiščenje, ali kakor srbski listi čisto odkrito priznavajo: »uklanjanje.« Že preje so vsa količaja važna mesta zasedli srbski oficirji; če je bil slučajno kak »bivši« na boljšem mestu, je dobil adjutanta ali pomočnika-Srba v kontrolo. Z zadnjimi redukcijami se je »uklonilo« iz vrst naše vojske mnogo jako sposobnih mož, samo zato, ker so bili Hrvati ali Slovenci. Zagrizenost merodajnih vojaških činiteljev gre celo tako daleč, da se je eden odločilnih faktorjev vojnega ministrstva to zimo na neki beograjski zabavi proti damam (mislil je, da so same Srbkinje) izrazil: »JaVam jamčim, da neče biti u jednoj godini u vojski ni jednog aust.-ug. oficira više.« Bilo je slučajev, da so se oficirji proti redukciji pritožili, pa se jim je v vojnem ministrstvu kratkotalno namignilo, da je sedaj prišel čas, vse »bivše« »izbaciti.« Splošna tajna je ta tendenca vojnega ministrstva. Jasno je, da minister vojne ne bi tako ravnal, če ne bi to odgovarjalo smernicam radikalne vlade. Kaka je ta svrha? Pripraviti se na vojaško diktaturo; a po mnenju radikalov bi mogla biti naša vojska le tedaj trdna opora diktature, oster bič radikalne vlade, če je očiščena vseh »sumljivih in nezanesljivih«, to je bivših avstro-ogrskih oficirjev. Naša vojska, ki bi morala biti »narodna in stoječa nad strankami«, postala bi tako partijsko orožje Pašičeve porodice in z njo zvezanih »belorukcev.« Že dejstvo samo, da obstoja v naši armadi »bela« in »črna roka«, je dokaz, da je jedro naše vojske nezdravo. Kam se zabrede, če počno oficirske klike posegati v politiko, je (če že ne poznamo lastne zgodovine), usoda Grčije živ dokaz! Naloga vseh poslancev brez obzira na strankarsko pripadnost, katerim leži na srcu blagor naše domovine, bi morala biti, da v kali udušijo poskuse, napraviti iz naše vojske »ultima ratio« te ali one klike ter da se zadovolji načelu ustave, po katerem so vsi državljani pri dobivanju državnih služb (torej tudi vojaških) jednaki, z drugimi besedami, da se ne mečejo iz vrst naše vojske najboljši naši sinovi samo zato, ker so prečani. Če pa je redukcija potrebna, naj vzame g. vojni minister za vzgled čebele, katere reducira — trote; tako čiščenje bomo vedno pozdravljali.

Invalidne podpore. Ministrski svet je sklenil, da se mora izplačati invalidom podpora in dodatki, katere jim država dolguje od 1. julija 1923 pa do 1. marca 1924. V to svrho se je določilo svoto 7,750.000 dinarjev. Glavna kontrola ni hotela pristati na ta sklep, toda ministrski svet je vstrajal pri tem, da se podpora izplača.

S časom se bo čisto pobalkaniziral ter posrbil. Samostojno-radikalni zemljoradnik Urek iz Globokega pri Bre-

zicah je bil svojčas čisto navadni Janez Urek. Po preobratu se je začel podpisovati: Ivan Urek, a sedaj naenkrat, ko se je zemljoradniško poradikalil, pa čitamo v »Kmet. listu«, da je že: Ivo Urek. Pri prihodnjih volitvah bo gotovo: Jovo Urek. Glede poštenosti, časti in resnicoljubnosti (recte laži) je Ivo Urek že izza dobe njegovega poslančevanja popolen Balkanec in sedaj se bo posrbil tudi glede krstnega imena. Bravo, bravo Ivo Urek, saj Niko Pašič ima pare in za srbijanske pare pa bo Janez Urek se prelevil v Jovota Urek.

Himen. Iz Slov. Bistrice poročajo: V predpustnem času je nekaj upapolnih in srečeljih mladih src pred poročnim oltarjem sklenilo sveto zakonsko zvezo. Med njimi je bil tudi naš navdušeni somišljenik in pristaš Jrgovec g. Ljudevit Vajdič. Poročil se je z gospodč. Marico Cafuta od Sv. Marjete na Drav. polju. S cvetkami posuta bodi vedno vama pot, Srce božje spremljaj vaju povsod.

Preprečena velika železniška nesreča. V sredo zjutraj sta bila osebna vlaka, ki odhajata okrog pol šeste ure eden iz Maribora, drugi pa iz Ljubljane, na progji med Trbovljam in Zagorjem v veliki nevarnosti. Zrušil se je namreč zopet velik skalnati plaz na progjo in če ne bi tekel čuvaj enemu, njegova žena pa drugemu vlaku nasproti ter dal znamenje za ustaviti, bi imeli zopet veliko železniško nesrečo, kakor leta 1917, ko je na istem mestu našlo smrt in težke poškodbe mnogo vojakov. Utrgale se niso skale od onih skupin, ki grozeče visijo nad progjo, ampak plaz se je utrgal zadaj nekje v gorovju, drl je skozi gozd, podiral drevje in na progjo so padle tudi pečine, težke par tisoč kg. Vlaka sta imela 40 minut zamude, da se je progja očistila.

Solstvo v Prekmurju. Pri razpravi o proračunu za prosveto je poslanec Jugoslov. kluba g. Šiftar povdarjal veliko važnost verskih šol v Prekmurju ter protestiral proti nakani, odvzeti tem šolam imetje in pravice ter jih spremeniti v državne šole, ki so že sedaj v žalostnem stanju. V Prekmurju je 32 osnovnih šol, ki so zaradi nezadostnih kreditov v obupnem položaju. Nimajo nobenih učil, manjka jim kreditov za stvarne šolske potrebščine, prav posebno za kurjavo, za drva in premog. Nujno bi bilo, da bi ministrstvo prosvete nemudoma dalo na razpolago najmanj 150.000 dinarjev izrednega kredita za državne osnovne šole v Prekmurju. Zahteva dalje, da se poravnava strošek šolskim voditeljem, ki so kot idealisti od svojih malih plač posojevali za stvarne šolske potrebščine okroglo znesek 30.000 dinarjev. Nekatere državne osnovne šole so popolnoma porabile vso množino drv in so morale prekiniti pouk, druge bodo to storile v kratkem. Merodajni faktorji so že davno opozarjali višji šolski svet na vse potrebno, a vendar se ni ničesar storilo. To je pereča zadeva osnovnega šolstva in nujna potreba je, da se čimprej reši. Končno opozarja govornik ministra prosvete na to, da naj glede učiteljskega upoštevanja ugodnosti, ki jih določata člena 40 in 137 zakona o civilnih uradnikih. Prekmurje je pokrajina, kjer se mora opravljati služba s stalno zvišano pozornostjo in bo to potrebno z ozirom na njen obmejni položaj. Ker se s strani ministra prosvete naše potrebe ne upoštevajo v zadostni meri in se jemljejo celo naše stare pravice, izjavlja poslanec, da bo glasoval proti proračunu ministrstva prosvete.

Državni proračun in izdatki za prosveto v naši državi. Po lanskem proračunu se je izdalo za prosveto od celokupnega budžeta 7 odstotkov, po letošnjem pa samo 5. Za vzdrževanje visokih šol, srednjih in ljudskih je predvidenih v proračunu skupno 445 milijonov dinarjev. Od te svote odpade na Vojvodino, Srbijo in Črnogoro 45 odstotkov, a na vse ostale kraje pa 55 odstotkov. Za vseučilišča je določenih 92 milijonov din. Od tega odpade na Beograd s fakultetama v Subotici in Skoplju 52 milijonov, na Zagreb 33 in na Ljubljano 7 milijonov dinarjev. Za vzdrževanje srednjih šol je odločenih po proračunu za celo državo 76 milijonov din. Od te svote odpade na Srbijo, Črnogoro in Vojvodino 52 odstotkov, na ostale pokrajine 48. V Bosni se potroši za vzdrževanje srednjih šol samo 10 odstotkov. Ljudske šole stanejo v celi državi 277 milijonov din. Od te svote odpade na Srbijo, Črnogoro ter Vojvodino 108 milijonov, na ostale pokrajine 61 odstotkov. Na Bosno ter Hercegovino borih 11 odst. V Bosni in Hercegovini je vseh osnovnih šol 537, a pred začetkom svetovne vojne jih je bilo 568 in sicer narodnih (državnih) 399, srbskopравoslavni (autonomnih) 122, katoliških (autonomnih) 30, privatnih 15 in evangelško-autonomnih 2. Sedaj so v Bosni in Hercegovini srbskopравoslavne šole poddržavljene in ako odštejemo od staroavstrijskih 399 državnih šol poddržavljene srbskopравoslavne, vidimo, da je dobila Bosna tekom pet let od prevrata sem samo 16 novih šol. Soloobveznih otrok je v Bosni in Hercegovini 250.000, a resnično pa obiskuje šolo samo 76.000, 180.000 otrok in to po vseh, ostane brez vsake šolske izobrazbe. Bosna in Hercegovina bi rabili, da se odpravi nepismenost, najmanj 1000 novih šol po vaseh.

Kredit Narodne banke. Narodna banka je v preteklem letu dala denarnim zavodom na razpolago 625 milijonov dinarjev kreditov, zasebnim tvrdkam pa 691 milijonov dinarjev. Od teh so dobili industrijci 207 milijonov dinarjev, uvozniki 137 milijonov dinarjev, izvozniki 89 milijonov dinarjev, obrtniki 11 milijonov dinarjev, kmečke zadruge pa 10 milijonov. Zanimiva je tudi statistika po višini izposojenih svot. Kredite v višini do 50.000 din. je dobilo 1380 strank, do 50—100.000 din. 493 strank, od 100.000 do 500.000 737 strank, nad 500.000 din. pa 306 strank. Škoda, da Narodna banka ne izkazuje tudi, koliko njenega kredita deležnih strank odpade na Srbijo, na Hrvatsko in na Slovenijo. Izgleda, da ima Nar. banka dovolj vzroka, da teh števil ne objavi.

Sestanek tretjerredne duhovske skupščine se vrši dne 21. marca ob peti uri popoldne. Pri tem sestanku bo po-

ročal presvetli g. škof sam o zelo važni cerkveni zadevi. Z ozirom na to je želeli mnogobrojne udeležbe.

Statistika štrajkov v naši državi nam dokazuje, da je bilo leta 1923 veliko manj štrajkov nego leta 1922. Vzrok nazadovanja števila štrajkov tiči v vedno bolj naraščajoči brezposelnosti in vedno večjem propadanju delavskih organizacij. Leta 1923 je staklo vsega delavstva (brez pomorščakov) 13.230 v primeri z 29.141 v letu 1922. Radi stavk je izgubljenih leta 1923 1,282.248 delavnih ur (napram 3,202.692 leta 1922). Radi stavk izgubljene dnevnice so znašale leta 1923 8,202.692 din., leta 1922 pa 14,551.260 din. Največ štrajkov je bilo v lesni industriji, potem v industriji za izdelovanje oblek. Lansko leto je staklo največ delavcev meseca maja in sicer 2812, julija 2672, najmanj pa v decembru in sicer samo 70.

Pritožbe od severne meje. Iz St. Ilja v Slov. gor. poročajo: Kako smo bili pri nas veseli, ko smo se znebili rokovnjaških Wranglovcev in dobili slovenske fante za finančne stražnike. Ti slovenski financerji so bili skraja kot dan in noč v primeri z Wranglovimi hajduki. Zadnji čas pa moramo na žalost beležiti, da so se začele osobito v St. Ilju kar gromaditi upravičene in z dokazi podprte pritožbe zoper finančno stražo. Fantje financerji, katerih je pri nas 19, so začeli v pomanjkanju dela pohajkovati po gostilnah in se po raznih breznicah spuščajo v prepire in pretepe z našimi kmetiskimi fanti. Pred kratkem so se stekli financerji pri Pekarju v Strihovcu in so enemu glavo do življenjsko nevarne opasnosti razrahljali. Ti krvavi pretepi med financerji in kmetiskimi fanti in to seve v pijanosti in radi deklin so postali v St. Ilju nekako moderni. Pa pretepe in prepire bi še finančni straži obmejno ljudstvo spregledalo, ko bi finančni stražniki ne kvarili naših ljudi v moralnem oziru. Nobeno kmetisko dekle ni več varno pred temi uniformiranimi nasilneži. Finančna oblast se bo morala ozreti na pritožbe obmejnega prebivalstva radi izgrediv finančne straže in poslati posebno v St. Ilj malo boljše, mirnejše in moralnejše ljudi, nego je dosedanjih 19, o katerih je znano, da sta le dva tako bolj pismena, ostali pa spadajo radi prepričle izobrazbe kam v Makedonijo. Toliko za danes, do ba finančna oblast znala, kake ljudi ima v St. Ilju in napravila red, da se ljudstvo ne bo razburjalo. Balkanizacija finančne straže ob severni meji pač ni na mestu.

Kuluk tudi v Vojvodini ukinjen. Na mnogobrojne deputacije in prošnje je minister notranjih del že preje ukinil kuluk v bački oblasti, dočim je v ostali Vojvodini še ostal v veljavi. To je izzvalo pravo revolto med ostalim prebivalstvom Vojvodine in v Beograd so prihajale protestirat mnogobrojne deputacije iz Baranje in Banata. Naposled je minister odredil, da se ukine izvajanje kuluka v celi Vojvodini.

Romarski shodi v Puščavi nad Mariborom. Pri romarski cerkvi Sv. Marije v Puščavi se začnejo zopet navadni romarski shodi in sicer prvi na praznik sv. Jožefa dne 19. t. m. in drugi na praznik Marijinega oznanjenja, dne 25. t. m. Posebno ta drugi shod dne 25. marca je letos važen za tretjerrednike, katerih je tukaj veliko vpisanih, čeravno so se odtod preselili in nastanili po drugih župnijah. Isti dan bo namreč č. g. p. Filip, vodja tretjega reda, visitiral tukajšnji tretji red. Zato se vabijo vsi tukaj vpisani tretjerredniki k temu sestanku, da vsaj enkrat zopet se udeležijo pobožnosti na kraju, kjer so bili v tretji red sprejeti. — Pri nas je sicer še dosti snega, a solnce že precej greje, da bo snega raztopilo in romarjem ugledilo pot.

Nesreča ga je rešila. Posestniški sin Janez Lah pri Sv. Bolfenku v Slov. gor. je v vojnem času izgubil očeta, po vojski pa mater. Dasi komaj 19 let star, je moral kot starejši sin prevzeti domače posestvo. Pri naboru l. 1922 je bil kot hranitelj družine seveda oproščen vojaščine, a samo za čas, da izpolni njegov brat 16. leto starosti. To se je zgodilo letos in tako je bil vpoklican za vojaško službo. Doma si je bil že pripravil opeko in les, da bi pozidal novo hišo, poiskal si je bil ženo-druzičo, iz zibelke ga je pozdravljalo vsak dan ljubko dete, zdaj pa naj pusti vse to in naj gre med svet. Delal je prošnjo za prošnjo za daljnje oproščenje; zastoj. Dne 24. februarja t. l. je moral oditi od doma. Ker zadnja prošnja še ni bila rešena, ga je vojni okrug drugi dan poslal za 14 dni domov, da se med tem časom zadeva reši. O pustu pa je pretakal vino pri vinogradu. Ko je hotel izprazniti velik sod, izgubi ta ravnotežje, tresne z vso močjo ob zid in odseka pri močnem sunku Lahu kazalec in srednji prst desne roke, s katero je držal sod. Cesar ni zmogla nobena prošnja, to je dosegla nesreča, zdaj je rešen vojaščine, pa izgubil je pri tem dva prsta.

Pozor pred goljufi. Iz Brezice nam poročajo: Dne 19. februarja 1924 okrog 10. uri ponoči sta prišla dva fanta k posestniku Martinu Vučajniku v Mihalovcu, okraj Brezice, ter sta se izdala za potnika nekaterih zavarovalnih družb. Tukaj sta izprosila prenočišče. Dne 20. februarja je eden ostal v hiši Vučajnika, a drugi je šel od hiše ter prevzemal povišanje itd. Na škodo Vzajemne zavarovalnice je bil odzvel pri Josipu Glogušek v Mihalovci št. 24 polico št. 164.653-2, da poviša in inkasiral je 136 D 7 par kot premijo za povišanje. Istotako je odzvel polico bržkone št. 146.784 od Ivana Cetin v Mihalovci št. 22 ter kot premijo inkasiral za povišanje 270 D 64 para. Izdajal je potrdila, na katerih je rabil ime Urbanc Henrik, ter pritrldil malo, slabo čitljivo štampiljko. Urbanc je trdil, da je bil pri eni zavarovalnici že odpuščen radi prestroge pravičnosti ter da sedaj zastopa okoli 15 raznih zavarovalnic. Imela sta oba eno ročno torbico — kovčeg — seboj in v istem polno odvezetih polic raznih zavarovalnic. 21. februarja sta izginila neznano kam. Urbanc je mali, šibke postave, s pristrženimi brki, dolgih rjavkastih las, česal si jih je nazaj, bledega obraza, suhega obličja, skrhjene črnkaste

zobe, nosil je rjav površnik, zelo visoke čevlje na zadrgo. Govori ljubljansko narečje. Imel je razne tiskovine, sindik, cenik in pristobinsko lestvico. Delal se je zelo pravičnega, ali mučil je stranke z grožnjami, da dajo povišati. Star je okoli 26 let. Drugi je bil bolj močen, boljšega izgleda in bolj črnkast. Stranke pred tema goljufoma svarimo. Od žandarmerije upamo, da ju bo izsledila ter predala roki pravice, da ju nagradi za zaporom.

Železniška nesreča pri Zaprešiču. Dne 11. t. m. je skočil pri Zaprešiču blizu Zagreba tovorni vlak iz tira. Razbitih je bilo par vagonov, železniška proga pa tako poškodovana, da se je moral promet ustaviti. Ekspresni vlak za Ljubljano je moral voziti preko Karlovca in Novoga mesta.

Minister v zvezi s kaznjencem-zločincem. V parlamentu pri razpravi o proračunu za pravosodstvo je razkrinkal poslanec Popovič zveze prometnega ministra dr. Kojiča z nekim kaznjencem, ki sedi za svoje navadne zločine v kaznilnici v Lepoglavi. Zločincu je poslal minister sledeče pismo: »Dragi Svetozare! Krivico, ki ti jo je sodišče napravilo, hočem jaz popraviti. — Dr. Kojič.« — Kakor vso pošto za kaznjence, tako je tudi to pismo dobilo ravnateljstvo kaznilnice v cenzuro, ter dolgo ni moglo verjeti, da bi bilo res od ministra. Še le neki inšpektor ministrstva je ugotovil, da je to res pravo in pristno ministrsko pismo.

Novice iz južnih krajev. V Novem Sadu so te dni ob sodili na tri leta težke ječe nekega Kosto Popoviča, ki se je lažljivo izdajal za poročnika-invalida, nosil oficirsko uniformo in si je kot laži-poročnik privoščil več prevar. Popovič je celo prodajal oficirska drva. — Doslej še neodkriti vlomilci so udrli v Novem Sadu v manufakturno trgovino Alevajla in Viger in odnesli raznega blaga za 50.000 dinarjev. — Dva v bolnico in eden v zapor. V Subotici je živel Janoš File dolgo vrsto let srečno in zadovoljivo s svojo ženo. Imel je že precej odraslega sina. Naenkrat pa se je vzbudila v Janošu ljubosumnost, začel je dvomiti nad ženino zvestobo. Radi ljubosumnosti je prišil omed obema zakonskima večkrat do ostrih preprirov in prerekov. Te dni je hotela Janoševa žena iz hiše k sosedom na obisk, ljubosumni mož jej je branil poset in radi tega je prišlo med obema do hudega prepira. V krogu je zagrabil Janoš nož, sunil z njim ženo v prsa, sina pa v roko. Janoša so odpeljali v zapor, ženo in sina pa v bolnico. — Železniška nesreča na progi Knjaževac—Niš. Na progi Knjaževac—Niš in sicer pri 126. km, med postajama Palilula in Podvis, se je odtrgala z višine velikanska skala in se prikotirala na progo. Malo zatem je privozil vlak, ki je z vso silo ter brzino zadel ob skalo. Sunek je bil tako silen, da je pognal iz tira lokomotivo, jo zelo poškodoval, a na srečo se ni potnikom nič slabega pripetilo.

Zgradba katoliškega semenišča v Subotici. Še to leto bodo začeli v Subotici graditi novo, moderno in veliko katoliško semenišče, v katerem se bo vzgajal duhovniški naraščaj za Bačko, Banat in Baranjo. Mesto Subotica je dalo za to zgradbo 1 in pol milijona dinarjev.

Tri mrliči. Donava je te dni naplavila v zimsko pristanišče v Novem Sadu tri človeška trupla, ki so bila že v popolnem razpadu. Ugotovili so, da so to trupla od treh delavcev, ki so se napili na kat. Božič do nezavesti in nato zašli v Donavo.

Ponarejeni bankovci po 100 dinarjev. V Skoplju so odkrili te dni falzifikate bankovcev po 100 dinarjev. Policija je podzvela vse mere, da odkrije ponarejevalce, a do sedaj se ji še to ni posrečilo.

Dviganje potopljenih ladij. Generalna direkcija državne imovine je prodala koncesijo neki beograjski tvrdki za dviganje tekom vojne potopljenih ladij ob dalmatinski obali. Tu leže prilično plitvo v morskem dnu italijanski parobrod »Rumia« in »Dag« ter velika italijanska križarka »Giuseppe Garibaldi«, katero je med vojno torpediral avstrijski podmorski čoln. Brodove bo dvigalo neko nemško podjetje na račun beograjske tvrdke, ki bo skušala potem uporabljive dele dvignjenih ladij prodati.

Zasluzena kazen policajev. V Subotici sta bila obsojena na večletno težko ječo policajca Josip Poljak in Stevo Kuzmanovič, ker sta v policijskem zaporu mučila neko 62letno staro, da je na posledicah tega trpinčenja umrla.

SLABOST? SLABO SPANJE? NERVOZNOST? NEVESSELJE DO DELA? Ali se večkrat pojavljajo različne boli? Dober prijatelj v takih slabih dneh je pravi Fellerjev Elzafluid! Dobro služi za umivanje in obloge, ravno tako kot kosmetikum za usta, glavo, kožo! Močnejši, izdatnejši in bolj delujoči, kakor francosko žganje! S pakovanjem in poštino 3 dvojnate ali 12 specialnih steklenic 24 dinarjev; 36 dvojnate ali 12 specialnih steklenic 214 dinarjev in 10% doplatka razpošilje: lesarnar EUGEN V. FELLER, SUBOTICA DONJA, Elzatrž št. 341, Hrvatsko.

Iz Maribora.

KAKO GOSPODARIJO NEODGOVORNI ČINITELJI V MARIBORSKI MESTNI HRANILNICI?

Mi smo zadnja leta večkrat ostro napadali skrajno škodljivo gospodarstvo v Mestni hranilnici, odkar je dr. Irgolič spravil zavod v demokratske roke. Ti gospodje pač niso bili nikomur odgovorni in so delali, kar so hoteli. Stari nemški upravni svet Mestne hranilnice je svoj čas v svoji nemškonalni zagrizenosti podpisal okroglo 17 milijonov vojnih posojil za hranilnico. Ta posojila so seveda velikansko breme za zavod, ker se za nje skoraj gotovo ne bo nič dobilo in je denar izgubljen. Že ko je upravni odbor Mestne hranilnice še bil v rokah Slovenske ljudske stranke, se je študiralo vprašanje, ali bi ne bilo

mogoče sodnijsko prisiliti prejšnjih nemških odbornikov, da povrnejo hranilnici teh 17 milijonov vojnih posojil. Po temeljitem posvetovanju s prvovrstnimi juristi pa je takrat upravni odbor prišel do sklepa, da bi bile tožba zoper bivše nemške upravne svetnike brezuspešna, stroški pa silno visoki, zato je tožbo opustil.

Sedajni demokratski upravni odbor pa je lansko leto po nasvetu dr. Kodermana, katerega je podpiral posebno upokojeni višjesodni svetnik Levec, vendar naperil tožbo zoper bivše nemške upravne svetnike na plačilo imenovanih 17 milijonov. Ko se je o tej tožbi zvedelo, so zastopniki naše stranke v občinskem svetu radi tega interpelirali in zahtevali, da se tožbo umakne, ker ni nobenega upanja na uspeh, kajti ptujška občinska hranilnica je slično tožbo zoper znanega Orniga izgubila vkižub temu, da Ornig niti pravičnega sklepa upravnega sveta za vojno posojilo ni imel. Občinski svet je takrat res sklenil, da se mora tožbo umakniti, ker bi bilo škoda velikanskih stroškov, ki bi znašali gotovo najmanj 3 do 4 milijone kron, ako bi šla zadeva skozi vse tri inštanice.

Upravni svet Mestne hranilnice pa seveda ni ubogal, ampak je še po tem sklepu delal na sodnijo nove vloge. Šele pred nekaj mesci, ko so že juridično neizobraženi vrabci po strehah čivkali, da bo Mestna hranilnica tožbo izgubila, so tožbo umaknili in se z Nemci pobotali. In kdo je imel od te komedije korist? Samo advokati, ki so hranilnico nahujskali v tožbo! V tej zadevi niti ene sodnijske obravnave ni bilo, advokati pa so zaslužili 107.000 dinarjev.

Te stroške jim je sodnja odmerila. Dr. Koderman, ki je hranilnico naščuval v to tožbo, dobi za to 86.000 din., dr. Orosel pa, ki je branil Nemece, je zaslužil 21.000 din. Ker se upravni svet Mestne hranilnice ni hotel pokoriti sklepu obč. sveta in tožbo umakniti, zato mora hranilnica plačati dr. Kodermanu 86.000 dinarjev! Ali ni škoda tega denarja?!

Slovenska ljudska stranka je vedno zahtevala, da mora imeti občinski svet mariborski na hranilnico, za katero občina jamči, odločilen vpliv. Kakor kaže gori navedeni slučaj, je ta zahteva naše stranke več kot upravičena. Ako bi bila stala Mestna hranilnica pod odločilnim vplivom občinskega sveta, bi danes bila za 86.000 dinarjev na boljšem. Da je zahteva naše stranke glede Mestne hranilnice res upravičena, začnejo sprevidovati tudi že resni demokratski krogi in upanje je, da se naša hranilnica v doglednem času postavi res na pravo podlago, ko bo občinski svet po svojih zastopnikih odločeval v upravnem svetu tega za Maribor tako važnega denarnega zavoda.

Gospodarska in politična društva v Mariboru. Demokratje vedno nastopajo pod novimi, na videz nedolžnimi imeni. Tako so začeli po mariborskih mestnih okrajih snovati gospodarska in politična društva. Te organizacije bi naj bile po zadržilih »Tabora« nedolžne in čisto gospodarskega značaja, a so le krinka za širjenje demokratske stranke. Z odkritim vizirjem pri demokratih že davno več ne gre, radi tega skrivajo svojo skrahirano politiko za vedno nova in na zunaj nedolžna imena, a firma ostane ista ista in to je — dr. Žerjavova JDS. Toliko v pojasnilo našim pristašem glede gospodarsko-političnih društev v Mariboru, potom katerih nameravajo utrditi demokratije svoje politično stališče in bi radi na prefriganu prikrit način ulovili na svoje demokratske limanice neuke ljudske mase iz drugih njim nasprotnih strank. Somišljeniki in pristaši, pozor pred gospodarsko-političnimi društvi, ki so na zunaj gospodarsko pobeljeni grobovi, a v njih se skriva demokratska gniloba!

Orliški krožek v Mariboru naznanja, da se vrši redna telovadba za gojenke in članice vsak torek in petek v telovadnici v Cankarjevi ulici 5 (vhod iz Razlagove ulice). Telovadba gojenk je ob navedenih dnevih od 5. do 7. ure, za mladenke in članice od 7. do 8. ure zvečer. Starišem, ki pošiljajo gojenke in članice k telovadbi, dajemo na znanje, da vršimo o vseh natančen pregled in da bomo staršem sporočili vsak mesec natančen pregled, kako in kedaj so se udeleževale njihove hčerke telovadbe. Bog živi! — Odbor.

Poročil se je g. Terčič, sluga Zadrugne gospodarske banke v Mariboru, z gđc. Jerico Plavčak iz Sv. Florijana ob Boču. Cestitamo!

Danes zvečer ob pol 8. uri ne pozabite priti v Lekar- niško ulico št. 6 poslušat predavanje g. profesorja dr. J. Somreka • elektriki v gospodarski in gospodinjski uporabi. Predavanje bodo ponazorovali lepi poizkusi. Samo par predavanj še nam poskrbi Prosvetni kartel v Mariboru to sezono, zato naj nihče ne zamudi prilike obiskati ta zadnja predavanja!

Prometna zveza. V nedeljo, dne 16. t. m., točno ob 9. uri dopoldan, se vrši skupna posvetovalna seja odbornikov, zaupnikov in članov v tajništvu JSZ, Wildenrainerjeva ul. 6 I. Prosi se točnosti!

Odbor Kršč. ženske zveze naznanja, da se v nedeljo, dne 16. t. m. iz važnega vzroka ne vrši predavanje, kakor je bilo to naznanjeno v ponedeljkovi »Straži.«

Ljudski oder v Mariboru priredi za izobraževalno društvo v Laftersbergu izvorno narodno igro »Deseti brat.« Predstava je dne 19. marca 1924 ob pol 5. uri popoldne v veliki dvorani Narodnega doma. Prijatelji našega pokreta, posetite to prireditve in povabite še svoje znance. Vstopnice se bodo dobile na dan predstave od 3. ure popoldne naprej v Narodnem domu. Na praznik sv. Jožefa vsi v Narodni dom!

Občni zbor trgovskega gremija. Trgovski gremij opozarja svoje članstvo na redni občni zbor, ki se vrši v torek, dne 18. t. m. ob 7. uri zvečer v Gambrinovi dvorani na podlagi razposlanega dnevnega reda. Ker so letos zelo važne točke na dnevnem redu, posebno radi odprave raznih praznikov, določitev delovnega časa v trgovskih obratih, ureditev pobiranja daril po trgovinah itd., je želeli

polnoštevilne udeležbe, saj je občni zbor gremija za trgovstvo tisti forum, kjer lahko vsakdo stavi predloge, želje in pritožbe, ne pa da kritizira storjene sklepe po izvršenem občnem zboru.

Prosveta.

»Mogočni prstan.« Narodna pravljica z godbo, s plesom in petjem v štirih dejanjih. Spisal Fran Milčinski. Glasbo zložil Viktor Parma. — »Dan prinaša delo, skrbi, jezo, kako dobro dejo večerne ure v gledališču, če nudijo nekaj drugega kot dan, namreč veselje, sijaj, čudeže in nazadnje še to, da ljubezen in dobrotla zmagata nad krivico in nasiljem — tega ni več v vsakdanjem življenju, pa naj bi bilo včasih vsaj na odru«, tako je označil Milčinski sam svoj »Mogočni prstan«, ki je bil prvič uprizorjen v Ljubljani dne 3. 12. 1923, v zadnjem času pa v narodnem gledališču v Mariboru. Zares, »Mogočni prstan« je delo za mlade in stare, ki prežene človeku nevšečnost in nas-oplemeniti z dobroto in lepoto, česar sedanji materielni svet toli pogreša. In vsebina? Ne, mrkogledneži in pusteži, te vam ne bom pripovedoval. Idi v gledališče sam in se vsaj enkrat prepričaj, da gledališče ni luksuz in da naša zastojkarska poročila niso preganjanje sitnih muh. Pa boš začel misliti, kako kruto teptaš večkrat v sebi vse ono, kar te pravzaprav šele upravičuje do imena človek. — Lepo poglavje zase je Valo Bratinova inscenacija in režija »Mogočnega prstana« v mariborskem narodnem gledališču. Prav res sem prepričan, da je z njima porezal Ljubljano. Vso uprizoritev je razdelil v 12 slik in to tako zadržanih, da se čudimo, kako je to mogoče pri mariborski gledališki tehnični neobglenosti. Zlasti zanimiva je zamisel nadodrske pozornice, ki jo bi bilo mogoče uporabiti še marsikje s pridom. — Igralcem ni nobenemu nič kaj oporekati. Pri mimodrami o našem ljubem kruhku se mi zdi življenje na spodnji pozornici preveč pretrgano, tako da nepoučenim vsa slika ne more biti ravno jasna. Obleke Kuža Zvestin nima najpovojnejše, je pa že Muca Liza boljša. Nekaterim slikam nedostuje še vestnega soigranja, kar vzame posameznim prizorom precej učinka. Zlasti tiče to vile, narod, služinčad in odaliske. — Želim, da bi »Mogočni prstan« še večkrat napolnil mariborsko gledališče in da bi ga uprizorili tudi drugod, kjer pač sredstva pripuščajo. Fran Milčinski pa sme biti svojega dela prav vesel in smo mu zanj hvaležni, če tudi nima prav nič od tega.

»2 krat 2 je 5.« Satirična igra v štirih dejanjih. Spisal Gustav Wied. Poslovenil Milan Skrbinešek. — Potemtakem je šolska matematika napačna, ker uči, da je 2 krat 2 štiri. Torej gre že vse pod nič. Ne, ljudje božji: »Dejanje se vrši v Kopenhagenu v preteklem času; saj dandanes so ljudje — čisto drugačni«, tako je Danec opredelil svojo igro. Da, v preteklem času se godi igra, a ljudje smo vendar le mi, bodisi na Danskem ali kje drugod. Vsak trdi in meni o sebi, da je najdoslednejši človek, ki mu ni para, vsak je neomajno prepričan, da more biti 2 krat 2 samo 4. Končno pa: spremenimo se »iz najglobekejšega notranjega prepričanja«, komaj se poznamo kaj smo bili in ni verjeti, da smo zdaj res drugačni. Tako da sam šment vedi, če ni 2 krat 2 več ali manj ko ravno štiri. — Bogzna kaka duhovitost ali vrednota Wiedova igra ni. Pogleda se pač z dobrovoljnim smehom in malce satiričnega ogledala je za nas vedno dobro. Posebne terne ali kaj več mariborsko gledališče z igro ni zadelo. — Režiser Rado Železnik se je z igro potrudil in izbil iz nje v glavni ulogi Pavla Abela, kar največ mogoče. Skrbineškov karikaturni G. Konik tudi ne bi bil ravno nevšečen, samo da se ne bi toliko po nepotrebnem rokovil. Kovič je v Frideriku Hamannu zelo dobro uspel. Fant se res znajde v vsakem značaju in tipu. In tako naprej vsi po vrsti, nič posebnega ni grajati. — Josta.

Poslano*).

Z ozirom na napad v »Slov. Narodu« z dne 11. t. m. je podpisana zadruga v prijetnem položaju odgovoriti sledeče:

Na vprašanje trgovske zbornice v Ljubljani, da se izzazimo glede podelitve dovoljenja g. Slahta za bivanje na tukajšnjem teritoriju, smo odgovorili, da nismo našli razloga prošnje podpirati. To smo storili na podlagi uvidenja, da prosilec kljub svojemu dolgotrajnemu bivanju med nami, ni našel potrebe optiranja, s čemer bi sprejel zakonito pravico do izvrševanja gostilničarskega poklica. Izven tega nam je bilo na razpolago več slučajev njegove nekolegijalnosti etc.

Da se je zadruga izrekla simpatično za optanta gosp. Stikler, restavraterja na glavnem kolodvoru, je storila to v smislu ustave in njegove enakopravnosti kakor tudi njegove simpatije napram slovenskemu narodu. K temu pa je pripomnil, da je v zadevi Stikler zapopadana uradna potota, ker isti zbog svoje opcije ni zaprosil nikakoršnega dovoljenja, temveč je prosil le za svojo sestro.

Zadruga za splošno gostilničarsko brt v Mariboru.

Konrad Zmuderl l. r.
podnačelnik.

Al. Klesič l. r.
načelnik.

Za poslano odgovarja uredništvo le vtoliko, vkolikor določa zakon.

Spominjajte se Dijaške večerje!

